

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสรุปผลการวิจัยโดยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย

6. การอภิปรายผล

7. ข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน

2. สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน

2. ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน แตกต่างกันทั้ง โดยภาพรวมและรายด้าน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2546 จำนวน 59 โรงเรียน มีประชากรทั้งหมด 1,449
คน จำแนกเป็น

1) ผู้บริหาร	จำนวน	59 คน
2) ครูผู้สอน	จำนวน	682 คน
3) กรรมการสถานศึกษา	จำนวน	708 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สุ่มจากประชากรแบบแบ่งชั้นตามสถาน
ภาพและใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกนหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 546 คน จำแนก
เป็น

1) ผู้บริหาร	จำนวน	51 คน
2) ครูผู้สอน	จำนวน	246 คน
3) กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	จำนวน	249 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถาน
ศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำไป
ทดลองใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัด
ร้อยเอ็ด จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าจำแนกโดยใช้ t -test พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
ทุกข้อ และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับได้เท่ากับ 0.98 แบบสอบถามแบ่งออก
เป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 60 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert)

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามและเก็บแบบสอบถามรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำหนังสืออนุญาตจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกษตรวิสัย และขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามจากผู้บริหารจำนวน 51 ชุด ครูผู้สอน 246 ชุด และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 249 ชุด รวม 546 ชุดและได้รับคืนทั้งหมด เป็นฉบับสมบูรณ์ จำนวน 546 ชุด

Rajabhat Mahasarakham University

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Windows ดังนี้

4.1.1 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน

4.1.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน เมื่อพบความแตกต่างจะเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของตุกี (Tukey HSD)

5. สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด สรุปได้ดังนี้

1. คูณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านทักษะความรู้ความสามารถในการบริหารงานด้านภาวะผู้นำ และด้านบุคลิกภาพ โดยเรียงค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำ และด้านทักษะความรู้ความสามารถในการบริหารงาน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คูณลักษณะที่พึงประสงค์สูงสุด 3 อันดับแรก คือ ข้อ 3 ข้อ 4 และข้อ 2 ด้านคุณธรรมจริยธรรม คือ ประพฤติและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามกรอบศีลธรรมและวัฒนธรรมไทย มีความรับผิดชอบสูง และตรงต่อเวลา มีความรักความเมตตา เอาใจใส่ดูแลเอื้ออาทรความทุกข์ สุขของนักเรียนและเพื่อร่วมงาน ส่วนคูณลักษณะที่พึงประสงค์ต่ำสุด 3 อันดับสุดท้าย คือ ข้อ 11 ข้อ 15 และข้อ 13 ด้านทักษะความรู้ความสามารถในการบริหารงาน คือ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษา มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการปฏิบัติงาน สามารถคาดคะเนแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงและรู้แนวทางที่ปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า

1.1 ด้านทักษะความรู้ความสามารถในการบริหารงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และแยกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และแยกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านภาวะผู้นำ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และแยกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านบุคลิกภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และแยกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็น ของผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบ เป็นรายด้าน พบว่า

2.1 ด้านทักษะความรู้ความสามารถในการบริหารงาน ผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกัน

2.2 ด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้สอนมีความเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากกว่ากรรมการสถานศึกษา ส่วนผู้บริหารกับครูผู้สอนมีความเห็นไม่แตกต่างกัน

2.3 ด้านภาวะผู้นำ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารมีความเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากกว่ากรรมการสถานศึกษา และกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์มากกว่าครูผู้สอน ส่วนผู้บริหารกับครูผู้สอนมีความเห็นไม่แตกต่างกัน

2.4 ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกัน

6. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เป็นเพราะผู้บริหาร โรงเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในหลาย ๆ ด้าน คือ มีทักษะความรู้ความสามารถในการบริหารงาน รับผิดชอบภารกิจงานและมีความสามารถบริหารจัดการ

ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรมจริยธรรม รัก เมตตา เอาใจใส่ดูแลเด็กนักเรียนและเพื่อนร่วมงาน ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความรับผิดชอบสูงและตรงต่อเวลา มีภาวะผู้นำสามารถโน้มน้าวให้บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติงานและให้ความร่วมมือ ตลอดจนสามารถดึงชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมาร่วมพัฒนาการศึกษา ตัวผู้บริหารเองเป็นผู้มีความเฉลียวฉลาดมีไหวพริบปฏิภาณดี มีบุคลิกภาพดีเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงานและชุมชน มีวิสัยทัศน์ มีความเป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส เปิดเผย ไม่ถือตัว ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานและสอดคล้องกับ สรวุฒิ สิทธิราช (2544 : 72) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของกรรมการ สถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ นิคมน้ำอูน จังหวัดสกลนคร และพบว่า คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงควรปรับปรุงพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นและความต้องการของผู้เกี่ยวข้องในทุกๆ ด้าน

จากความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา คาดหวังในตัวผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านทักษะความรู้ความสามารถในการบริหารงาน พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนมีโอกาสแสดงความรู้ความสามารถและใช้ทักษะการบริหารงานแก่ครูอาจารย์และบุคลากรในโรงเรียนอยู่เป็นประจำ จะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นคนทันสมัย ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ขวนขวายหาความรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่เสมอมีความรู้ความเข้าใจในข้อกำหนดกฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับ กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน โรงเรียน อย่างแม่นยำและชัดเจน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการศึกษาของชาติในทุกระดับมีความสามารถในการบริหารงานตามกรอบภารกิจของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถ เรียนรู้วิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่และนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมผลการวิจัยสอดคล้องกับ ว่าที่ ร.อ.สงวน เรียงไรสง (2544 : 126) ซึ่งได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านวิชาการและด้านความสามารถในการบริหาร อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของพิสุทธ์ แก่งคำ (2541 : 88) ซึ่งได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน

ประณตศึกษาตามที่สนของครูอาจารย์ สังกัดสำนักงานการประณตศึกษาจังหวัดเลย และพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านทักษะอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านคุณธรรมจริยธรรม พบว่า ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษาอยากเห็นผู้บริหารโรงเรียน ปฏิบัติตนให้เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ โดยเป็นแบบอย่างที่ดีตามกรอบศีลธรรมและวัฒนธรรมไทย แก่ครู นักเรียนและชุมชน มีความรับผิดชอบสูงและตรงต่อเวลา มีความรักความเมตตา เอาใจใส่ ดูแล เอื้ออาทร ความทุกข์ ความสุขของนักเรียนและเพื่อร่วมงาน เพราะผู้บริหารที่มีคุณธรรม จริยธรรมอันดีงามจะทำให้การบริหารงานเป็นไปด้วยความราบรื่น มีประสิทธิภาพ ผู้ได้บังคับบัญชาจะปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจและเต็มใจ ผู้บริหารจะต้องแสดงออกถึงการเป็นผู้มีคุณธรรม ซึ่งสังเกตได้จากการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งผู้บริหารมีหน้าที่แนะนำ ตักเตือน ควบคุม กำกับดูแลบุคลากรใน โรงเรียนการที่จะปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวได้ผลดี ผู้บริหารจะต้อง ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มิฉะนั้นคำแนะนำตักเตือนหรือการควบคุม กำกับดูแลของ ผู้บริหาร จะขาดความสำคัญ ไม่เป็นที่ยอมรับศรัทธาของผู้ได้บังคับบัญชา ชุมชน และบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารที่ปฏิบัติตนในด้านคุณธรรมจริยธรรม ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม คำสอนของศาสนา จะส่งผลต่อการยอมรับศรัทธาต่อตัวผู้บริหาร และการบริหารงานโรงเรียน ทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้ปฏิบัติงานตามได้ด้วย ความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุณีย์ บุญทิม (2542 : 106-107) ซึ่งได้ศึกษาคุณ-ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยม ศึกษาในช่วงปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ. 2539 – 2550) ตามความคาดหวังของ ผู้บริหารและครูมัธยม ศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 และพบว่า ความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุดคือผู้ บริหารต้องมีคุณธรรมสูง และสอดคล้องกับแนวคิดของ วิจิตร วรคบบางกูร และสุพิชญา ชีระกุล (2523 : 74 – 76) ที่ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้บริหาร โรงเรียนไว้ว่า ผู้บริหารจะต้องมี คุณธรรมสูง เพราะคุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้บริหารให้มีพฤติกรรมแต่สิ่ง ที่ตั้งงาม ได้แก่ มีความยุติธรรม มีความ ซื่อสัตย์สุจริต มีความจงรักภักดี และมีศีลธรรม

1.3 ด้านภาวะผู้นำ พบว่า ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากเป็นความคาดหวังของผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา ต้องการให้ผู้บริหาร โรงเรียน ใช้ศิลปะในการจูงใจให้ผู้ได้บังคับบัญชา ให้มีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้มี ความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและพัฒนาสู่วิชาชีพ ผู้บริหารเองเป็นผู้มีความเฉลียวฉลาด

ไหวพริบ ปฏิภาณดี มีมนุษยสัมพันธ์ดีสามารถประสานงานดึงชุมชน บุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน และการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ วางไว้ ซึ่งภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของโรงเรียน บทบาทสำคัญของผู้นำหรือผู้บริหาร คือเป็นผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวก จูงใจ ริเริ่ม ประนีประนอมและประสานงานโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ (Authority) และอำนาจบารมี (Power) เป็นเครื่องมือในลักษณะเป็นพิธีการ (Formal) และไม่เป็นพิธีการ (Informal) เพื่อให้เกิดพลังร่วมของกลุ่มหรือทีมงานในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับ ประพล ไพลคำ (2537 : 73-75) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของครูและกรรมการศึกษาของโรงเรียนในจังหวัดปราจีนบุรี และพบว่า คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ทั้งครู และกรรมการศึกษาของโรงเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.4 ด้านบุคลิกภาพ พบว่า ระดับความคิดเห็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นว่า บุคลิกภาพคือภาพลักษณ์ที่ผู้บริหาร จะต้องแสดงออกต่อสาธารณะชนทางด้านร่างกาย อารมณ์ และพฤติกรรมที่เป็นลักษณะนิสัย ประจำตัวที่น่าเลื่อมใส น่าเคารพศรัทธา และคูดี เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารต้องมี หรือสร้างขึ้นมาในตัวผู้บริหารจนเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงานและชุมชน มีวิสัยทัศน์ มีความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส คบง่าย เปิดเผย ไม่ถือตัว ซึ่งผู้ได้บังคับบัญชานักเรียนและชุมชนสามารถสัมผัสได้ด้วยกรมองเห็น การฟังและการได้ร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับ ว่าที่ ร.อ.สงวน เรียนโรตง (2544 : 125) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์ และพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านบุคลิกภาพมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย การที่ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา ไม่แตกต่างกันแสดงให้เห็นว่า จากสภาพการบริหารและการจัดการศึกษาตามโครงสร้างใหม่ของการปฏิรูปการศึกษาซึ่งมีเจตนารมณ์เพื่อกระจายอำนาจการบริหารและ

จัดการไปยังโรงเรียนโดยตรง โรงเรียนมีอำนาจเบ็ดเสร็จ มีอิสระและความคล่องตัวในการบริหาร และการจัดการ บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนต้องมีการเปลี่ยนแปลงไป ภารกิจเพิ่มมากขึ้น เพราะฉะนั้นการที่ผู้บริหารจะสามารถบริหารงานโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา จึงมีความคิดเห็นที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมตามภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก ขณะเดียวกันต้องมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันเพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกัน จึงจะส่งผลต่อการบริหารงานและการพัฒนาการศึกษาให้ดำเนินไปด้วย ความราบรื่นและบรรลุผลตามที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สุนีย์ บุญทิพย์ (2542 : 120) ที่ได้วิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาช่วงปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ.2539-2550) ตามความคาดหวังของผู้บริหารและครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 และพบว่า การที่ผู้บริหารจะสามารถบริหารงานโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นทั้งผู้บริหารและครูจะต้องมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าจะต้องอาศัยผู้บริหารที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปจึงจะเอื้ออำนวยต่อการบริหารงาน และพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปด้วยความราบรื่นและบรรลุผลตามที่ต้องการได้ เมื่อเปรียบเทียบ เป็นรายด้าน พบว่า

2.1 ด้านทักษะความรู้ความสามารถในการบริหารงาน พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าวิทยาการ เทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร สามารถเชื่อมโยงกันได้อย่างทั่วถึง เพราะฉะนั้นทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา ต่างมีโอกาสได้รับรู้ข่าวสารจากสื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีใหม่ๆ ได้เหมือนกัน จึงมีแนวความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนีย์ บุญทิพย์ (2542 : 119) ที่ได้วิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาช่วงปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ.2539 - 2550) ตามความ คาดหวังของผู้บริหารและครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 และพบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความสามารถในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

2.2 ด้านคุณธรรมจริยธรรม พบว่า ครูผู้สอน มีระดับความคิดเห็นมากกว่า กรรมการสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนปฏิบัติหน้าที่ใกล้ชิดกับผู้บริหาร โรงเรียนมากกว่ากรรมการสถานศึกษา เห็นว่า

การประพฤติกฎปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามกรอบศีลธรรมและวัฒนธรรมไทย ความเป็นผู้มี
 ความรับผิดชอบสูงและตรงต่อเวลา การให้ความรักความเมตตา เอาใจใส่ดูแล เอื้ออาทรความทุกข์
 ความสุขของนักเรียนและผู้ได้บังคับบัญชาเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้บริหารควรปฏิบัติอย่างยั่งยืน
 กรรมการสถานศึกษามีโอกาสเข้าร่วมรับทราบผลการดำเนินงานของโรงเรียน จากการร่วมประชุม
 เพียงภาคเรียนละ 1-2 ครั้ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 77) จึงมิได้สัมผัส
 อย่างใกล้ชิด และมีความคิดเห็นน้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับ ว่าที่ ร.อ.สงวน เรียงไรสง (2544 :
 128) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านใหม่
 ไชยพนธ์ จังหวัดบุรีรัมย์ และพบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกัน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ด้านภาวะผู้นำ พบว่า ผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอน
 และกรรมการสถานศึกษามีระดับความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอน ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
 สถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารและกรรมการสถานศึกษา
 มองว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการ โน้มน้าวให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมมือ
 ร่วมใจ ในการปฏิบัติงานที่มอบหมายให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นที่ปรึกษาและสามารถปกปิดความ
 ลับของผู้ได้บังคับบัญชา และเป็นทีพึ่งของเพื่อนร่วมงานได้ ทำให้ผู้ร่วมงานมีขวัญกำลังใจ ส่วน
 ครูผู้สอนมีความคิดเห็นด้วยบางส่วนแต่อยากให้ผู้บริหารเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถ
 ประสานงาน กับชุมชน บุคคล และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้เป็นอย่างดีกว่าที่เป็นอยู่เพื่อให้
 เกิดความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่ายในการพัฒนาการศึกษาให้บรรลุผลตามที่วางไว้ สอดคล้องกับ
 ว่าที่ ร.อ.สงวน เรียงไรสง (2544 : 129) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถาน
 ศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านใหม่ไชยพนธ์ จังหวัดบุรีรัมย์ และพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์
 ด้านภาวะผู้นำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ด้านบุคลิกภาพ พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษามี
 ความ คิดเห็น ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร
 เป็นผู้นำองค์กรเปรียบเหมือนจอมทัพที่จะนำองค์กรก้าวไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้
 สอดคล้องและสนองความต้องการของครู กรรมการสถานศึกษาและชุมชนนำมาซึ่งความพึงพอใจ
 ของเพื่อนร่วมงานและผู้ใช้บริการ โรงเรียน ผู้บริหารเป็นเสาหลักของ โรงเรียนจะต้องเป็นผู้มีเกียรติ
 มีศักดิ์ศรี ต้องมีบุคลิกภาพที่ดีอันเป็นภาพลักษณ์ที่ผู้บริหารแสดงออกทางร่างกาย วาจาและ

อารมณฺ์ ดังนั้นผู้บริหาร ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาจึงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพไม่แตกต่างกัน คือผู้บริหารโรงเรียนต้องมีบุคลิกภาพที่ดีเป็นที่ยอมรับของเพื่อร่วมงานและชุมชนมีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส คบง่าย เปิดเผย ไม่ถือตัว ซึ่งสอดคล้องกับ อภิวัฒน์ ภูไชยแสง (2542 : 79-81) ที่ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย และพบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ ไม่แตกต่างกัน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

7.1.1 จากผลการศึกษาที่ค้นพบ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมสูงกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้นเห็นควรให้ผู้บริหารโรงเรียน พัฒนาตนเองเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามกรอบศีลธรรมและวัฒนธรรมไทย เป็นผู้มีความรับผิดชอบสูง ตรงต่อเวลา และเป็นผู้ที่มีความรักความเมตตาเอาใจใส่ ดูแล เอื้ออาทรความทุกข์ สุขของนักเรียน และเพื่อร่วมงาน

7.1.2 จากผลการศึกษาที่ค้นพบ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพที่มีค่าเฉลี่ยสูง และเห็นควรให้ผู้บริหารโรงเรียน พัฒนาตนเองเกี่ยวกับ การทำตัวให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงานและชุมชน เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความเป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส คบง่าย เปิดเผย ไม่ถือตัว

7.1.3 จากผลการศึกษาที่ค้นพบ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านภาวะผู้นำที่มีค่าเฉลี่ยสูง และเห็นควรให้ผู้บริหารโรงเรียน พัฒนาตนเองเกี่ยวกับส่งเสริมบุคลากรในโรงเรียนให้มีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสู่อาชีพ มีความเฉลียวฉลาด ไหวพริบ ปฏิภาณดี และมีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถประสานงานกับชุมชน บุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี

7.1.4 จากผลการศึกษาที่ค้นพบ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านทักษะความรู้ความสามารถในการบริหารงานที่มีค่าเฉลี่ยสูงและเห็นควรให้ผู้บริหารโรงเรียน พัฒนาตนเองเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง ให้เป็นคนทันสมัย ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ขวนขวายหาความรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

ของโลกอยู่เสมอ มีความรู้ความเข้าใจในข้อกำหนด กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับ กฎหมายต่าง ๆ และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา

7.1.5 หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดทำหลักสูตรและจัดการอบรมผู้บริหารสถานศึกษา ให้เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่เสนอแนะ และนำข้อเสนอเทศไปใช้ในการบริหารงาน บุคคล ปรับปรุงเกณฑ์การคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด มีการพัฒนาอย่างเป็นระบบและ ต่อเนื่อง

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงกับ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา

7.2.2 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถาน ศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา

7.2.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาตนเองของผู้บริหาร สู่มืออาชีพ เพื่อจัดทำหลักสูตรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้ก้าวไปสู่มืออาชีพ โดยสอดคล้องกับ สภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลก